



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความมั่นคงทางการเมืองในปัจจุบันนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ทรัพยากรธรรมชาติ กำลังเงิน ทรัพยากรมนุษย์ จึงจำเป็นต้องสร้างกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ มีทักษะ ทั้งนี้ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพทุกระดับการศึกษา (อานุกาพ ชุนอ่อน 2523 : 60)

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เพราะเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ตามที่มุ่งหวัง ซึ่งกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม บทบาทของการศึกษาจะเข้าไปในกระบวนการถ่ายทอดค่านิยม เจตคติ ให้มีความรู้ เจตคติ ให้มีความรู้ ความสามารถตามความจำเป็น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น (อมรา สวัสดิ์เสวี 2529 : 1)

รัฐบาลมีเป้าหมายและแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งจะทำให้ฐานะเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ประเทศกึ่งอุตสาหกรรม และได้กำหนดแนวทางที่จะกระจายความเจริญ และกิจกรรมเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 รัฐบาลได้กำหนดพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็น

เขตพัฒนาอู่อุตสาหกรรม เพราะว่าภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีระดับการพัฒนา เศรษฐกิจสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 131) เนื่องจาก ภาคตะวันออกอยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร และพื้นที่ติดต่อกับเชื่อมโยงกับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของแรงงานและวัตถุดิบหลายอย่าง ประกอบกับพื้นที่ส่วนใหญ่ติดกับอ่าวไทยในการนำเข้ส่งออกของสินค้า ดังนั้นรัฐบาล จึงได้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และ ฉะเชิงเทรา เนื้อที่ประมาณ 8.3 ล้านไร่ ประชากร 1.6 ล้านคน ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญและแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมหลัก ของประเทศในอนาคต โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก ได้แก่

1. บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมหนักมาบตาพุด จังหวัดระยอง กำหนดให้ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหนักที่เกี่ยวข้องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบในการ ผลิต รวมทั้งอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ
2. บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี กำหนดให้ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

นอกจากพื้นที่เป้าหมาย 2 บริเวณดังกล่าวข้างต้น ก็ยังได้กำหนด เป้าหมายการพัฒนาแหล่งชุมชนใกล้เคียงเพื่อสนับสนุนพื้นที่เป้าหมายดังกล่าวด้วย เช่น ปรับปรุงเมืองพัทยาให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชย์ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2527 : 4-5)

การคาดคะเนเกี่ยวกับประชากรในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พิจารณาแยกเป็น 2 ส่วน คือ การเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ และการเพิ่มขึ้นตาม การกระตุ้น อันเนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรม (Induced Growth) ในพื้นที่ บริเวณการพัฒนา 7 แห่ง ได้แก่ ชลบุรี ศรีราชา-แหลมฉบัง พัทยา ระยอง- มาบตาพุด ฉะเชิงเทรา สัตหีบ และบ้านเพ คาดประมาณว่า พ.ศ. 2524

ถึง พ.ศ. 2544 จำนวนประชากรจะเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ จาก 1,539,000 คน เป็น 1,918,700 คน และจะเพิ่มขึ้นตามแผนอันเกิดจากการกระตุ้นให้เกิด อุตสาหกรรม จำนวน 201,550 คน รวมเป็นจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,120,250 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 142)

จากรายงานของคณะที่ปรึกษา Cooper and Lybrand Ass. ได้ ระบุไว้ว่า ตามแผนงานที่มีอยู่อาจคาดการณ์ได้ว่า ชุมชนในอนาคตและประเภท ของอุตสาหกรรมที่จะจัดตั้งในพื้นที่บริเวณการพัฒนาทั้ง 7 แห่ง ดังนี้

1. ชลบุรี

- อุตสาหกรรมขนาดเล็กสำหรับชุมชนหนาแน่น
- จะเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคที่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ทั้งในเชิง ธุรกิจและบริหารงานภาครัฐบาล

2. ศรีราชา แหลมฉบัง

- อุตสาหกรรมเบา
- กระบวนการส่งสินค้าออก
- อุตสาหกรรมอันเกี่ยวกับท่าเรือ
- การท่องเที่ยว
- จะเป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ

3. พัทยา

- จะเป็นเมืองท่องเที่ยวควบคู่ไปกับศูนย์พาณิชย์และธุรกิจการค้า

4. ระยอง มาบตาพุด

- ผลิตอุตสาหกรรมผลผลิตเกษตร (ระยอง)
- เบโตร์เคมี
- อุตสาหกรรมสมัยใหม่ของประเทศ
- จะเป็นศูนย์บริการและฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี (ระยอง)

5. ฉะเชิงเทรา

- ผลึกอุตสาหกรรมบอลติกเกษตร

6. สัตหีบ

- การขนส่งทางทะเล
- การช่างและซ่อมแซมเรือ

7. บ้านเพ

- การท่องเที่ยว

ในรายงานของคณะที่ปรึกษานี้ยังระบุไว้อีกว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมจะมีผลกระทบต่อสภาพทางสังคมในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในด้านการเปลี่ยนแปลงทางชุมชน เพราะความต้องการกำลังคนในระดับต่าง ๆ สำหรับอุตสาหกรรมที่รองรับอุตสาหกรรมดังกล่าว ตลอดจนการคมนาคม การวิจัย สถาบันอุดมศึกษา และผลกระทบจากอุตสาหกรรม และสถาบันดังกล่าวจะมีจำนวนสูงกว่ามาก กล่าวคือ ในระหว่าง พ.ศ. 2524-2544 ประมาณว่าจะมีความต้องการแรงงานรวมทั้งสิ้น 466,400 งาน โดยจำแนกเป็นการเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ 335,600 งาน เพิ่มตามการกระตุ้นทางอุตสาหกรรม 62,600 งาน และเพิ่มโดยผลกระทบของอุตสาหกรรมรองรับและอื่น ๆ 68,200 งาน (รายงานของคณะที่ปรึกษา Cooper and Lybrand Ass. อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 143)

โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก นับว่าเป็นโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมระดับภูมิภาคขนาดใหญ่โครงการแรกของประเทศไทย เมื่อดำเนินการเป็นผลสำเร็จ จะเปลี่ยนแปลงประเทศจากมีโครงสร้างทางเกษตรกรรมมาเป็นประเทศเกิดใหม่ทางอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นมากมาย ประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ปีละประมาณ 40,000 ล้านบาท ซึ่งจะคุ้มในการลงทุน ในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีนั้น จะมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อประชากรในบริเวณนี้ ในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และค่านิยม ทั้งผู้ที่อยู่ดั้งเดิมและผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่ การวางแผนพัฒนาทางค่าน

สังคมและการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการวางแผนพัฒนาโครงการ เพื่อให้สอดคล้องกัน และหลีกเลี่ยงผลเสียต่าง ๆ ที่อาจตามมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรม การวางแผนพัฒนาการศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สอดคล้องกลมกลืนกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม บทบาทของการศึกษาจะเข้าไปในขบวนการถ่ายทอดค่านิยม เจตคติ ให้ความรู้ ความสามารถตามความจำเป็น เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ และมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น (อมรา สวัสดิ์เสวี 2529 : บทนำ)

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของรัฐบาล จะมีผลกระทบต่อสภาพสังคมหลายด้าน เช่น ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข เป็นต้น ทั้งนี้เพราะอัตราการอพยพเข้าไปอยู่ในพื้นที่ของประชาชนจำนวนมาก รวมทั้งประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เดิม กลุ่มคนเหล่านี้จะประกอบอาชีพแตกต่างกันไป ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพอุตสาหกรรม อาชีพพาณิชย์กรรม และอาชีพบริการ ปัญหาด้านการศึกษาจะเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น เพราะประชาชนทุกกลุ่มอาชีพดังกล่าว จะมีความต้องการทางการศึกษาที่แตกต่างกันไป โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งหมายถึง ต้องการให้ตนเองได้ศึกษาตามระดับการศึกษาที่คาดหวังไว้ หรือ สอดคล้องกับการประกอบอาชีพของตน และความต้องการของครอบครัวหรือหน่วยงาน ซึ่งหมายถึง ต้องการที่จะให้บุคคลในครอบครัวหรือหน่วยงาน เช่น บุตรหลาน พนักงาน คนงาน ใ้รับการศึกษาที่เหมาะสมตามความต้องการของบุคคลเหล่านั้น หรือความต้องการของหน่วยงาน และลักษณะอาชีพ ซึ่งความต้องการทางการศึกษาทั้ง 2 ลักษณะ เป็นความต้องการเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตร คุณภาพทางการศึกษา ตลอดจนรูปแบบการศึกษาในทุกระดับ สำหรับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับส่งเสริมการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกนั้น อนันต์ อัครฐ และคณะ (2526 : 57-58) เสนอแนะว่า ต้องระมัดระวังไม่ให้อุตสาหกรรมนำหน้าความพร้อมของประชาชน ทั้งทางเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคม มากนัก ควรจะเตรียมความพร้อมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมอุตสาหกรรมได้ การศึกษาที่ควรเน้นมาก คือ

แนวคิด และประสบการณ์ทางอาชีพ (Career Education) ในรูปแบบที่เสริม
ความรู้ ทักษะ และทักษะด้านอุตสาหกรรม

อนึ่ง แนวทางการพัฒนาการศึกษาบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดประชุมทางวิชาการเพื่อ
หาแนวทางการพัฒนาการศึกษาบริเวณพื้นที่ดังกล่าว โดยสรุปผลได้ว่า การพัฒนา
การศึกษาในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ควรคำนึงถึงการจัดการศึกษาเพื่อ
การอุตสาหกรรมบริเวณนั้น เพื่อสร้างเมืองใหม่ และเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรม ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกทั้งหมด โดยควรเชื่อมโยงกับ
กรุงเทพมหานครด้วย มีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา คือ สร้างทรัพยากรมนุษย์
เพื่อให้อยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ได้อย่างมีความสุข
ร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาสังคมเป็นสังคมอุตสาหกรรมมีมลภาวะเกิดขึ้นน้อยที่สุด
ทั้งทางกายภาพและจิตใจ และผลิตกำลังคนใหม่ที่มีทักษะตามที่ต้องการ เพื่อ
เตรียมคนสำหรับการทำงาน สำหรับแนวทางการจัดการศึกษานั้น ควรจัดการศึกษา
เพื่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ไม่ให้มีความเหลื่อมล้ำ ทั้งประชากร
ในพื้นที่เดิม ประชากรที่อพยพเข้ามาใหม่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันของชุมชน
อุตสาหกรรมกับชุมชนเกษตรกรรม ควรจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมให้กลุ่มคนใน
พื้นที่เดิม สามารถเป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้คนด
ประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ด้วย ควรจัดการศึกษาให้ประชาชนรู้จักประกอบกิจการ
เกษตร-อุตสาหกรรม ควรจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมที่ควรมี คือ วินัย ซื่อสัตย์
อดทน ซื่อสัตย์ สามารถช่วยตนเองได้ การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนควร
คำนึงถึงเกี่ยวกับความสูญเปล่าทางการศึกษา ปัญหา และวิกฤติการณ์ทางการ
ศึกษาในอดีต และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรมีการ
ปรับปรุงปัจจัยทางการศึกษา อันได้แก่ หลักสูตร ครูและผู้บริหาร วัสดุอุปกรณ์และ
สื่อการเรียนการสอน ระบบการนิเทศ การวางแผนการศึกษา และระบบข้อมูล
นอกจากนี้ ควรจัดการศึกษาใหม่มีความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถาน
ประกอบการ โดยให้เชื่อมโยงและสนองความต้องการทางด้านอุตสาหกรรมอย่าง

แท้จริง (อมรา สวัสดิ์เสวี 2529 : 14-16)

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะได้รับ ดังที่ อูทัย บุญประเสริฐ (2528 : 1) กล่าวว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประชาชนทุกคน เป็นการศึกษาของมวลชน ประชาชนชาวไทยทุกคนต้องผ่าน ต้องสัมผัส เป็นการศึกษาในระดับที่กล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาที่เป็นทางการแห่งเดียว และเป็นแหล่งสุดท้ายของประชาชนชาวไทยนับเป็นจำนวนมากทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้สามารถคงสภาพอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 16) โดยมีหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรแม่บทในการจัดการศึกษา ซึ่งมีหลักการระบุไว้ว่า เป็นการศึกษาเพื่อวางชน มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน และมุ่งสร้างเอกภาพของชาติ (กรมวิชาการ 2525 : ๓)

ปัจจุบันนักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอัตราการศึกษาคือ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นค่า กล่าวคือ ประมาณร้อยละ 43 เท่านั้น (ปวีพรภาณุ 2528 : 32) เขวชนที่ไม่ได้ศึกษาคือ ประมาณร้อยละ 57 จำเป็นต้องได้รับประสบการณ์ขั้นพื้นฐานด้านอาชีพ เพื่อจะสามารถประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่ อนันต์ อัครและคณะ (2526 : 63-65) ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในทุกระบทย่อยทุกระดับ ควรสอดคล้องกับความเข้าใจใน

แนวคิดและประสบการณ์ทางอาชีพ (Career Education) ไว้ในหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยตลอดหลักสูตร นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 40) ได้สรุปปัญหาของการจัดการศึกษาในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกและเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนทุกระดับและทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นด้านวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีทักษะและมีความรักในการทำงาน

ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อปลูกฝังแนวคิดและประสบการณ์ทางอาชีพ (Career Education) ให้มีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของผู้เรียน สภาพของท้องถิ่น นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมาก เป็นการช่วยให้ผู้เรียนใฝ่หาประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการปูพื้นฐานสำหรับการเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม สอดคล้องต่อการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก กิ่งที่ สวัสดิ์ จงกล (2528 : 39-40) ชี้ให้เห็นว่า การประกอบอาชีพเป็นการช่วยตนเองมีให้เป็นภาระแก่ผู้อื่นและสังคม เป็นการพัฒนาตนเองและสังคม เพราะชีวิตที่มีความสุขคือชีวิตที่ทำงานและประกอบอาชีพ ถ้าทุกคนทำงานเป็น ประกอบอาชีพที่ดี มีเสถียรภาพมั่นคง ความสุขในสังคมก็จะเกิดขึ้น

จากแนวการพัฒนาการศึกษาบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในระดับประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับประสบการณ์ทางอาชีพ เพื่อให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ขั้นพื้นฐานด้านอาชีพที่เหมาะสม ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสอนงานเลือก กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกให้ข้อมูลเป็นรายละเอียดเพิ่มขึ้น เพื่อจะเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะนำไปปรับปรุง ส่งเสริมการจัดสอนวิชาอาชีพให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดสอนงานเลือก กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก
2. เพื่อศึกษามัธยมศึกษาการจัดสอนงานเลือก กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสอนงานเลือก กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 การเตรียมการจัดสอนงานเลือก ประกอบด้วย แนวทางการดำเนินงาน แผนที่ การวางแผน การจัดเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ และการจัดบริการแนะแนว

1.2 การดำเนินการจัดสอนงานเลือก ประกอบด้วย การใ้รับการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การใช้เอกสารประกอบหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล การใช้สถานที่สอนและฝึกงาน และการจัดแนะแนวอาชีพ

1.3 การติดตามผลการจัดสอนงานเลือก ประกอบด้วย การติดตามและประเมินผลการจัดสอน และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนงานเลือก กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2531 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็น 5 ขนาด คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดเล็กมาก

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน จึงขอให้ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ดังนี้

การจัดสอนงานเลือก หมายถึง การดำเนินการของผู้บริหาร ครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดสอนงานเลือก กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วย การเตรียมการจัดสอน การดำเนินการจัดสอน และการติดตามผลการจัดสอนงานเลือก

แนวการดำเนินงาน หมายถึง แนวทางปฏิบัติของโรงเรียนในการจัดสอนงานเลือก

เกณฑ์ หมายถึง องค์ประกอบที่โรงเรียนพิจารณาในการจัดสอนงานเลือก

การวางแผน หมายถึง วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดสอนงานเลือก

งานเลือก หมายถึง งานต่าง ๆ ที่กำหนดให้เลือกสอนตามเนื้อหา รายละเอียดงานเลือก กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งมี 5 แขนงงาน คือ แขนงงานบ้าน แขนงงานเกษตร แขนงงานช่าง แขนงงานช่างประดิษฐ์ และแขนงงานอาชีพอื่น ๆ

กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง กลุ่มประสบการณ์หนึ่งตาม โครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมุ่งหวังให้ผู้เรียน ใฝ่เรียนใฝ่รู้ที่ก่อให้เกิดความรู้ เจตคติ และทักษะ ตามขั้นตอนในการทำงาน เกี่ยวกับงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่าง

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ที่จัดสอน

งานเลือก กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษา 5-6

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 721 คนขึ้นไป

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คน ถึง 720 คน

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 คน ถึง 300 คน

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 61 คน ถึง 120 คน

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมาก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 60 คน ลงมา

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และ
ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ

ครูผู้สอนงานเลือก หมายถึง ครูผู้สอนงานเลือก กลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษา 5 และ 6

ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอุปสรรคต่อการ
ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสอนงานเลือก

พื้นที่การพัฒนารายฝั่งทะเลตะวันออก หมายถึง จังหวัดที่ตั้งอยู่
ริมฝั่งทะเลตะวันออกของประเทศไทย ที่ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัด
ระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งอยู่ในโครงการพัฒนารายฝั่งทะเล
ตะวันออก เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของแหล่งอุตสาหกรรมหลักในอนาคต



ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องของ นวัตกรรมผู้บริหาร และ นักพัฒนาหลักสูตร ใ้คิดำเนินการปรับปรุง และส่งเสริมการจัดสอนงานเลือก กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และสภาพของสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสอนงานเลือกกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเล ตะวันออก โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่ จัดสอนงานเลือกกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาที่ 5 และ 6 สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัด ฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2531 จำนวน 270 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 270 คน และครูผู้สอนงานเลือก จำนวนประมาณ 333 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ หลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) มีลำดับขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นนี้ คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียน ทั้งหมดในจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา จำนวน 825 โรงเรียน

นำมาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยจำนวน 270 โรงเรียน โดย
 ใ้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane 1970 อ้างถึงใน ประคอง
 กรรณสูต 2525 : 12) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร

N = จำนวนประชากรทั้งหมด = 825 โรงเรียน

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้
 = .05

$$\text{แทนค่า } n = \frac{825}{1 + 825(0.05)^2}$$

$$n = 270$$

ขั้นที่ 2 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรในรายจังหวัด

นำขนาดของกลุ่มตัวอย่างจาก ขั้นที่ 1 มาสุ่มตัวอย่าง
 ประชากรแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ชนิดที่เป็น
 สัดส่วนในการสุ่ม (Sampling Fraction) ของทุก ๆ ชั้นภูมิ ซึ่งแยกชั้นภูมิ
 ตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง
 ขนาดเล็ก และขนาดเล็กมาก ในทุก ๆ จังหวัด ทั้งรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นประชากรและเป็นกลุ่มตัวอย่าง
ในแต่ละจังหวัดและแต่ละขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จังหวัด		ระยอง		ฉะเชิงเทรา		รวม	
	N	S	N	S	N	S	N	S
ใหญ่มาก	4	1	5	2	7	2	16	5
ใหญ่	70	23	42	13	52	17	164	53
กลาง	165	54	129	42	167	55	461	151
เล็ก	63	21	38	13	67	22	168	56
เล็กมาก	6	2	4	1	6	2	16	5
รวม	308	101	218	71	299	98	825	270

N = จำนวนประชากร S = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร

ขั้นที่ 3 รวบรวมรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในทุกจังหวัด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แยกเป็นรายชื่ออำเภอในแต่ละจังหวัด แล้วสุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในขั้นที่ 2 ในแต่ละจังหวัด แสดงไว้ในตารางที่ 1 และผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนงานเลือก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนตามกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะแบบสอบถามแบบมีตัวเลือก และแบบปลายเปิด โดยแยกออกเป็น 2 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูสอนงานเลือก

แบบสอบถามแต่ละฉบับมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและปลายเปิดเหมือนกันทั้ง 2 ฉบับ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดสอนงานเลือก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและปลายเปิด

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดสอนงานเลือก ประกอบด้วย

1. การเตรียมการจัดสอนงานเลือก ในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน เกณฑ์ การวางแผน การจัดเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ และการจัดบริการแนะแนว

2. การติดตามผลการจัดสอนงานเลือก ในเรื่องเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการจัดสอน

ฉบับที่ 2 สำหรับครูสอนงานเลือก เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดสอน ประกอบด้วย

1. การดำเนินการจัดสอนงานเลือก ในเรื่องเกี่ยวกับการได้รับ การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การใช้เอกสารประกอบหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การใช้สถานที่สอนและฝึกงาน และการจัดแนะแนวอาชีพ

2. การติดตามผลการจัดสอนงานเลือก ในเรื่องเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการจัดสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดสอนงานเลือก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและปลายเปิด

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการจัดสอนงานเลือก ประกอบด้วย การเตรียมการจัดสอนงานเลือก และการติดตามผลการจัดสอนงานเลือก

ฉบับที่ 2 สำหรับครูผู้สอนงานเลือก เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการจัดสอนงานเลือก ประกอบทว้ย การดำเนินการจัดสอนงานเลือก และการติดตามผลการจัดสอนงานเลือก

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของงานเลือก กลุ่มกรงานและพื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสอนงานเลือกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ แล้วนำมาพิจารณาแก้ไข
3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์ ตามข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ของผู้บริหาร และครูผู้สอนงานเลือก ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา จำนวน 270 โรงเรียน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 603 ฉบับ ใ้ได้รับคืน 577 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.69 โดยมีรายละเอียดตารางต่อไปนี้

ประชากร	จำนวนที่ส่ง	จำนวนที่รับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	270	259	95.93
ครูผู้สอนงานเลือก	333	318	95.46
รวม	603	577	95.69

การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การร้อยละ และเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสอนงานเลือก วิเคราะห์โดยใช้การร้อยละ และเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการจัดสอนงานเลือก วิเคราะห์โดยใช้การร้อยละ และเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
4. การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับชั้นการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสอนงานเลือก
กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ตอนที่ 3 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ
ข้อเสนอแนะ
ส่วนสุดท้ายเป็นบรรณานุกรมและภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย